

NOSKÓW - wieś w gminie Jaraczewo, położona przy drodze do Pogorzeli, 8 km na południowy zachód od Jarocina. W dokumencie z 1392 r. wymieniony jest *Crziwosand de Noscowo*. Było to gniazdo rodowe Noskowskich herbu Zaremba. Na początku XVI w. Nosków przejściowo wymieniano jako miasto.

Drewniany kościół kryty gontem zbudowano w 1749 r. z fundacji Józefa Dobrzyckiego. Wewnątrz umieszczono zachowane elementy wyposażenia z poprzedniego kościoła (z drugiej połowy XVII wieku) m.in. gotyckie rzeźby z 1420 r. na belce tęczowej. Polichromię wnętrza wykonał w 1928 r. Wiktor Gosieniecki. Kościół wzniesiono prawdopodobnie na dawnym grodzisku. Obok znajdują się osiemnastowieczna dzwonnica drewniana i lipa drobnolistna o obwodzie 540 cm.

Zaczątki szkoły w Noskowie datuje się od 1836 r. Pieniądze na budowę szkoły ofiarowała Wiktoria Wojciechowska – mieszkanka Parzęczewa. Szkoła mieściła się w budynku, zamieszkałym w chwili obecnej przez p. Halinę Strzelczyk. Był to budynek drewniany kryty słomą.

Obecny budynek szkoły został wybudowany w l. 1898-1900. Nauka rozpoczęła się w dniu 20 kwietnia 1900 r. Data ta jest oparta na oświadczeniu p. Aleksandra Wojtkowiaka, zamieszkałego w Noskowie, który pomagał przy jej budowie. Mieściły się w nim trzy izby lekcyjne oraz mieszkania dla ówczesnego kierownika szkoły i nauczycieli.

Nauka odbywała się w języku niemieckim, ale uczniami były wyłącznie dzieci polskie, wywodzące się z rodzin katolickich. W wyniku starań ludności Noskowa i kierownictwa szkoły, władze pruskie zgodziły się, aby dzieci uczyły się języka

polskiego w wymiarze 1 godziny tygodniowo, za opłatą 3 marek miesięcznie. W języku polskim uczono religii dzieci przystępujące do pierwszej komunii świętej.

Dalszych danych o historii szkoły do roku 1945 - brak. Wszelka dokumentacja spłonęła w czasie wojny. W kronice szkoły znajduje się rekonstrukcja historii szkoły.

Ludność Noskowa swe uświadomienie polityczne w tych latach zawdzięcza przede wszystkim nauczycielowi p. Linke - niestrudzonemu krzewicielowi oświaty. Koniec listopada 1918 roku daje obywatelom Noskowa upragnioną wolność. I choć jeszcze miesiącami słyhać odgłosy walk w pełni rozwija się w wiosce polskie życie. Powstała polska szkoła, polskie organizacje, stowarzyszenia pod jej dawnym kierownictwem. Od 15 lutego 1919 roku zajęcia prowadzono w języku polskim. W latach 1918-1936 szkoła w Noskowie była szkołą 3-klasową i pełna jej nazwa brzmiała *Trzyklasowa Publiczna Szkoła Powszechna w Noskowie*, a od 1936 r. utworzono oddziały IV,V,VI podnosząc stopień organizacyjny do rzędu szkół drugiego stopnia.

Po I wojnie światowej pan Linke zorganizował szkołę, która w skutek szybkiego wycofywania się wojsk niemieckich zbyt nie została zniszczona. Jednakże przed pedagogami stanęły inne zadania i cele jak dotychczas. W 1927 roku w szkole zatrudniony został p. Edmund Leśniorowski, a w 1928 r. pani Jadwiga Chruścińska. Po niedługim czasie kierownik szkoły p. Linke przeszedł na stanowisko nauczyciela polskiego we Francji. Wtedy obowiązki kierownika przejmuje p. Edmund Leśniorowski. W 1932 roku została zatrudniona p. Helena Sakiewiczówna. Życie szkolne kwitło. Powstały organizacje uczniowskie jak samorząd uczniowski PCK, SKO. Ilość dzieci zwiększała się z roku na rok. W 1936 r. E. Leśniorowski otrzymał nominację na kierownika szkoły.

Ten wspaniały pedagog, wraz z gronem nauczycielskim wpłynął na życie środowiska. Powstały kółka kulturalno-oświatowe, kursy doształcające. Biblioteka szkolna liczyła 160 tomów. W 1937 r. w szkole zatrudniony został nauczyciel p. Leonard Koźma, gdyż ilość dzieci przekraczała 220 uczniów. Taki stan liczebny trwał do wojny, a więc do końca roku szkolnego 1938/39.

Ze wspomnień p. Bronisławy Bazelak - ur. W 1925 r.

W każdej klasie wisiał na ścianie krzyż, poniżej godło państwowe - orzeł biały, a z boku portrety prezydenta i marszałka. Z przodu izby lekcyjnej stała katedra, a tuż za nią rzędy ławek. W każdej z nich siedziało czterech uczniów. Po jednej stronie dziewczynki, po drugiej chłopcy. W każdej ławce było miejsce na kałamarz. Z boku klasy stał okrągły żelazny piec.

Kiedy wchodził do klasy nauczyciel, wszyscy wstawaliśmy i chwaliliśmy Pana Boga.

Codziennie, na kilka minut przed lekcjami, zbieraliśmy się na podwórzu szkolnym (tak wtedy nazywaliśmy obecne boisko szkolne), aby wykonywać ćwiczenia gimnastyczne. Po krótkiej zaprawie, czwórkami i ze śpiewem piosenki marszowej obchodziliśmy wokół podwórza i następnie wchodziliśmy do budynku szkolnego. Zimą lub gdy pogoda nie dopisywała, nie wychodziliśmy na podwórza. Wtedy to w czasie przerw śpiewaliśmy. W każdej klasie pomiędzy oknami wisiał spis piosenek danej klasy z nagłówkiem „Śpiewajmy”. Noskowska szkoła słynęła na okolice z ładnego śpiewu. Ze śpiewem na ustach wychodziliśmy ze szkoły po skończonych zajęciach. Raz w tygodniu w miejscowym kościele wraz z nauczycielami obowiązkowo uczestniczyliśmy we mszy świętej. Działający w szkole chór, pod dyrekcją

kierownika pana Edmunda Leśniorskiego, uświetniał mszę świętą.

Skala ocen obowiązująca w polskich szkołach była inna niż obecnie. Najwyższą oceną była jedynka, a najgorszą - czwórka.

Nazwy przedmiotów (wg świadectwa): sprawowanie, religia, język polski, historia, geografia, nauka o przyrodzie, matematyka z geometrią, zajęcia praktyczne, śpiew, ćwiczenia cielesne.

Podwórza szkolne w porównaniu z dzisiejszym było bardzo małe. Początkowo sięgało tylko pod studnię, później powiększono do tej szerokości, jaka jest dzisiaj, ale tylko tak daleko jak mur szkoły. Obsadzone było wokół krzewami morwy. Od wschodniej strony był wysoki płot, a za nim ustępy. Później drugi płot odgradzający budynki gospodarcze od sadu. W 1937 roku wykupiono dalszy kawałek gruntu od pana Ludwiczaka na szerokość powiększonego już podwórza, od studni do końca i na długość sadu. Ten kawałek był ogrodzony i każda klasa miała swoje pole doświadczeń. Dzisiaj na tym miejscu stoją ustępy. (wspomnienia p. Bazelak spisali uczniowie w 1980 roku)

1939-1945

Wioska chaotycznie ewakuuje się. Większość gospodarzy pozostaje na miejscu, a ci, którzy wyjechali po niedługim okresie wracają. Wojska niemieckie rozproszyły się w środowisku. Pierwszą ofiarą niemieckiego terroru padł robotnik folwarczny z Parzęczewa pan Hajder – ojciec dziewięciorga dzieci.

Czwartego grudnia zostali wyrzuceni z mieszkań w budynku szkolnym Jadwiga Chruścińska, Helena Sakiewiczówna i Leonard Koźma, które wyjechały do byłej

Guberni. Największy cios spotkał rodzinę Leśniorowskich, gdyż w maju 1940 r. został zabrany przez Niemców kierownik szkoły E. Leśniorowski, który bity i katowany więziony w Poznaniu, Dachau i Mathansen został w październiku 1940 roku zamordowany. Wiadomość ta do głębi wzruszyła mieszkańców Noskowa. Ich duchowy przywódca podzielił los wielu tysięcy rodaków.

W styczniu 1945 r. bardzo szybko organizują się polskie władze i urzędy. W Jarocinie powstaje Inspektorat szkolny. Urząd ten powierza zorganizowanie szkoły młodemu nauczycielowi Henrykowi Dimke. Ludność wioski pomaga w doprowadzeniu budynku do stanu używalności. Do pracy pedagogicznej przydzielono panią Brzeskówną i Andrzejczak. Po wojennej pożodze w szkole pozostał sprzęt: 4 katedry, 3 szafy, 4 tablice ze sztalugami, 2 płyty tablic, 2 piece żelazne, 1 piec kafłowy, 40 ławek, 1 stojak do map, 1 mapa Polski, 1 plastyczna mapa Polski, 15 obrazów biblijnych.

W myśl rozporządzenia inspektora szkolnego dzieci zostały rozmieszczone rocznikami w 7 oddziałach, mimo, że nie umiały czytać i pisać. 1 maja 1945 r. powróciły do Noskowa 2 przedwojenne nauczycielki – H. Sakiewiczówna, J. Chruścińska, a panie Brzeskówna i Andrzejczak powróciły do swoich rodzinnych szkół.

1945-2011

Pierwszy rok szkolny w powojennej Polsce trwał od 19 lutego do 14 lipca 1945 roku. W dniu 28.02.1945 r. w noskowskiej szkole było 144 uczniów zebranych w 7 oddziałach, a 14 lipca tegoż samego roku liczba uczniów wynosiła już 172. Z dniem 23 października Inspektorat Szkolny powierzył pełnienie obowiązków kierownika szkoły Stanisławowi Bębenowi. Funkcję tę pełnił do 1952 roku.

Od 1 września 1952 r. obowiązki kierownika przejmuje Alojzy Kolański.

W dniu 15 grudnia 1957 roku na zebraniu Komitetu Rodzicielskiego zrodził się plan rozbudowy szkoły. Wniosek ten został poparty przez Gromadzką Radę Narodową w Noskowie, która przeznaczyła na ten cel 70 000 zł. Wybrano Komitet rozbudowy szkoły w następującym składzie:

Alojzy Kolański- przewodniczący

Władysław Jacek- zastępca

Franciszek Stanisławski- sekretarz

Ignacy Bazelak – skarbnik

Członkowie: Antoni Synowiec, Stefan Idczak, Stanisław Nawrot, Franciszek Chłopocki, Antoni Krauze, Józef Idczak, Wiktor Kniat, Szczepan Jankowski.

W grudniu 1958 r. została zatwierdzona lokalizacja na budowę domu dla nauczycieli, a dotychczasowe mieszkania na piętrze postanowiono zaadaptować na izby lekcyjne. Budowa domu dla nauczycieli rusza 10 lipca 1957 r. Dużą część robót wykonali mieszkańcy Noskowa. 4 lipca 1962 r. oddano do użytku budynek w którym zamieszkały 3 rodziny nauczycielskie. Równocześnie przystąpiono do kapitalnego remontu szkoły i budowy nowych ustępów. Remont ukończono 7 stycznia 1963 r. Od tego dnia szkoła posiadała 6 izb lekcyjnych i kancelarię.

W 1966 r. została przeprowadzona reforma szkolna. Wprowadzono ośmioletni system nauczania na stopniu podstawowym. W szkole było 201 uczniów.

30 maja 1967 r. zostało uroczyście oddane nowe boisko szkolne. Na pamiątkę tego wydarzenia wsadzono pamiątkowy dąb w północno-wschodniej części zieleńca oraz wkopano, w butelce kamionkowej, akt erekcyjny.

W 1968 r. uczniowie, pod kierownictwem p. Henryka Koprasa, wzięli udział w urządzeniu ogródka geograficznego. Był to jeden z najładniejszych ogródków w powiecie.

Z dniem 1 września 1973 r. na stanowisko dyrektora szkoły mianowany został przez P.P.R.N. - Wydział Oświaty i Wychowania oraz Kultury w Jarocinie Edmund Żurek.

W 1975 r. w kraju przeprowadzona zostaje reforma administracyjna. Zostały zlikwidowane powiaty. Szkoła podlegała pod Zbiorczą Szkołę Gminną w Jaraczewie.

Po przejściu na emeryturę p. E. Żurka, obowiązki dyrektora szkoły od dn. 1 września 1986 r. pełnił Adam Górnaś.

W czerwcu 1995 r. zrodził się pomysł rozbudowy szkoły. Powołany w tym celu został społeczny komitet rozbudowy szkoły w składzie:

Jan Kniat - przewodniczący,
Członkowie - Kazimierz Wiła (sołtys), Leszek Czabański, Adam Górna, Stefan Wojtczak, Krystyna Andrzejewska, Czesław Andrzejewski, Stefan Pawlak.

Za zebrane pieniądze od mieszkańców wsi :Dąbrowa, Paręczew, Nosków zakupiono cegłę. Pierwsze prace rozpoczęły się w lipcu 1995 r. Do istniejącego obiektu dobudowany został budynek o takim samym wyglądzie architektonicznym, w którym planowano urządzić 3 nowe izby lekcyjne, zabezpieczenie sanitarne (toalety, szatnie i ubikacje). W 1998 roku przykryto cały budynek dachem.

W 1999 r. w kraju przeprowadzono reformę ustroju edukacji. Z dniem 1 września placówka zostaje przekształcona w sześcioklasową szkołę podstawową. W związku z tym nowo dobudowana część szkoły nie będzie wykorzystana. Społeczność wiejska wraz z władzami gminnymi postanowiła

przeznaczyć te pomieszczenia dla osób niepełnosprawnych z terenu gminy Jaraczewo. Ubikacje, kuchnię oraz jedną izbę lekcyjną oddano do użytku w 1999 r. W roku następnym zainstalowano gazowe ogrzewanie szkoły. W tym samym roku powstaje boisko asfaltowe.

W 2001 r. zostaje oddane nowe wejście do szkoły. Odcinek od ulicy do budynku wyłożono kostką brukową. Układanie chodników trwało sukcesywnie, w miarę posiadanych środków, do 2003 roku. W 2002 r. budynek szkolny został ocieplony i położona została elewacja. W tym samym roku w nowo dobudowanej szkole rozpoczął działalność Powiatowy Ośrodek Wsparcia.

Od 1 września 2006 roku obowiązki dyrektora szkoły przejmuje Ewa Kardach. Funkcję tę pełni do dnia dzisiejszego.

NAZWISKA NAUCZYCIELI UCZĄCYCH W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

Linke	1918 – 1932
Edmund Leśniorowski	1927 - 1939
Jadwiga Chruślińska	1928 - 1939
Helena Sakiewiczówna	1932 - 1939
Leonard Koźma	1937 - 1939
Brzeskówna	1944
Andrzejczak	1944 - 1945

NAZWISKA NAUCZYCIELI UCZĄCYCH OD 1945 ROKU

Helena Sakiewiczówna	1945-1946
Jadwiga Chruślińska	1945-1950

Henryk Dimke 1945 - 1946
Krystyna Bębenówna 1947 - 1951
Agnieszka Niklas (Mąka) 1948 - 1964
Ryszard Giel 1950 - 1951
Petronela Czabanowska 1951 - 1971
Henryk Ździebkowski 1951 - 1954
Genowefa Kostuj 1954 - 1956
Henryk Koprzas 1953 - 1992
Marta Koprzas (Kubiak) 1959 - 1993
Janina Błaszczuk (Miękus) 1962 - 1965
Stanisława Podrycka 1964-1965
Wiesława Sobczak 1965-1967
Kazimiera Pawelczyk 1966-1968
Stefania Erwińska 1966-1976
Barbara Bierła 1967-1968
Henryk Bierła 1967-1968
Eugenia Ciesiołka 1966-1969
Sabina Kaczmarek (Paryas) 1968-2000
Stanisław Paterski 1968-1976
Halina Nadolna (Stec) 1969-1973
Stefania Drygas 1970-1973
Halina Branicka (Woźnica) 1973-1977
Genowefa Doczekalska (Chmielarz) 1975-2006
Anna Jamrozik 1976-1978
Ewa Andrzejczak 1977-1980
Maria Krause 1980- 1999
Ewa Blumczyńska 1980- 1981
Jan Strzelczyk 1981- 1991
Ewa Marciniak 1982-1983
Beata Orzeszyńska (Kmieciak) 1981- pracuje nadal
Ewa Zwierzycka 1983- 2006
Witold Wantuch 1984-1191
Marzanna Marciniak (Klarzyńska) 1985- pracuje nadal

Magdalena Król 1985-1987
Blandyna Figielek (Idczak) 1986-1990; 2004-2008
Zofia Hoderna (Rożek) 1987-1992
Jolanta Borowska (Boruta) 1987- pracuje nadal
Marlena Dziecichowicz (Szczublewska) 1987- pracuje nadal
Aleksandra Ratajczyk 1987
Ks. Henryk Olejniczak 1990-1992
Maria Kałużna 1990-1994
Iwona Woźniczka (Kempaska) 1992-1994
Grażyna Furmaniak 1993-1997
Jarosław Maciejewski 1993
Izabela Cieślak (Grodzka) 1993-1998
Andrzej Skubida 1994-1997
Ewa Kardach 1996- pracuje nadal
Zenona Walczak 1997-2000
Zbigniew Wawrzyńczak 1997-2001
Ks. Józef Dziegiel 1998- 2010
Małgorzata Fehler 1998-2007
Maria Dadok (Koprzas) 2000-pracuje nadal
Bogdan Skrzypczyński 2001- pracuje nadal
Dorota Grobelna 2006- pracuje nadal
Katarzyna Harendarz 2006- 2007
Jerzy Pawlak 2007-2008
Karol Jankowski 2007-2008
Marta Zielińska- Zaworska 2007-2008
Iwona Soboń (Szyszyńska) 2007- pracuje nadal
Justyna Ratajczak 2008- pracuje nadal
Renata Zajdler 2009- pracuje nadal
Ks. Jarosław Kaczmarek 2010- pracuje nadal

DYREKTORZY (KIEROWNICY) SZKOŁY

Linke	1918-1932
Edmund Leśniorowski	1936-1939
Henryk Dimke	1945
Stanisław Bęben	1945-1952
Alojzy Kolański	1952-1973
Edmund Żurek	1973-1986
Adam Górnaś	1986-1997
Genowefa Doczekalska	1997- 2006
Ewa Kardach	2006- do chwili obecnej

Opracowanie tekstu: Genowefa Doczekalska